

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Controversia I. Ex Summorum Pontificum Decretis, quibus multæ morales opiniones ab Ecclesia Catholica proscriptæ sunt, evidens argumentum depromitur co[n]tra modernum Probabilismum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

REGULA HONESTATIS MORALIS,

S E U

TRACTATUS THEOLOGICUS

DE REGULA MORALITER AGENDI,

P A R S P R I M A .

LIBER SECUNDUS.

Astenus Probabilissimum à suis propriis fundamentis evertimus, & quasi tantæ arboris radicem altissimæ terræ defossam oculis ipsis conspiciendam præbuimus. Nunc verò ramos ejus, & fructus potissimum demonstrare conabimur, ut, qui ex radice fortè non valuit, ex fructu saltem arborem cognoscat, juxta doctrinam Domini dicentis, *Unaquæque enim arbor de fructu suo co-* Luc. 6.

gnoscitur. Scilicet huc usque, quasi à priori, & ex principiis ipsis, cui innititur benigna Recentiorum sententia, nimiam ipsius falsitatem ostendimus: deinceps autem velut à posteriori, & ex consuetudinibus, quæ inferunt, argumenta nostra potissimum in eundem scopum producemus; addito insuper pondere panè immenso auctoritatis nobis suffragantis, cujus examen accuratissimum in secundam partem differimus.

CONTROVERSIA PRIMA.

Ex Summorum Pontificum decretis, quibus multæ morales opiniones ab Ecclesia Catholica proscriptæ sunt, evidens argumentum depromitur contra modernum Probabilissimum.

I. **A**B hoc loco placuit ordiri, ut, prælucente nobis directione Ecclesiæ Catholicæ, columnæ, & firmamenti veritatis, in hac immobili veritatis columna (præter quam, aliam non habemus in terris) Deum ipsum ducem habeamus ad ostendendam nobis viam salutis. Itidem, ut &

N n 2

Le-

Lector sine mora cognoscat, quales fructus colligere, aut expectare possit ex doctrina recentis Probabilissimi, quæ cum doctrina ipsius Ecclesiæ non uno, sed multiplici ex capite, inconciliabiliter pugnare videtur, ut in hac, & sequentibus controversiis, demonstrandum à nobis est. Utique cunctæ opiniones morales, quarum praxim, ut noxiam fidelium animabus, Summi Pontifices damnaverunt, sunt procul dubio doctrina contraria Catholica Ecclesiæ doctrinæ: sunt verò (plures saltem ipsarum) fructus benigni Probabilissimi admodum naturales, ac proprii.

ARTICULUS I.

Probabilitas opinionum moralium, quam Probabilistæ designant, tanquam rectam, ac tutam agendi regulam, per præfata decreta Pontificia confixa generaliter esse videtur.

2. **C**onfixa, inquam, implicite, ac virtualiter: quia ex confixione multarum opinionum, quæ per illa Decreta damnata sunt, legitime deducitur, ut monstrabimus, regulam designatam à Recentioribus non esse rectam, sed obliquam, ac noxiam: & quidem argumento, ut reor, convincenti, quod sic efformo.

§. I.

Nostrium argumentum.

3. **N**otorium est in Ecclesia Dei, à tempore Alexandri VII. (cui ob zelum puritatis doctrinæ morum immortales laudes debentur) videlicet ab anno 1665. ad annum 1690. plurimas opiniones morales (nimirum non pauciores centum, & tribus supra quadraginta) per publica, & authentica Decreta à Summis Pontificibus esse damnatas, ut minimum tanquam scandalosas, & in praxi perniciosas: addita etiam pena excommunicationis lata sententiæ Sedi Apostolicæ reservata in quemcunque, qui dictas opiniones, aut aliquam earum defenderit, vel ediderit, vel de eis disputativè publice, aut privatim tractaverit, vel prædicaverit, nisi forsan impugnando: distinctè insuper prohibendo in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini iudicii omnibus Christi

Alexand.
VII. in De-
cre. an. 1665

fidelibus, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

4. Nempè prædictus Alexander VII. qui primus in hanc curam de se utilissimam populo Christiano animum diligenter intendit, illo anno 1665. die Septemb. 14. damnavit opiniones 28. primum: deinde anno proximè sequenti 1666. die 18. Mart. alias 17. Postea verò Innocentius XI. die 2. Mart. 1679. alias 65. unico Decreto damnavit. Ac tandem Alexander VIII. prædictum numerum 143. opinionum moralium damnatarum explevit, damnatis prius anno 1690. die 24. Aug. duabus: deinde die 7. Decembr. aliis triginta & una, quibus numerus dictus expletus est.

5. Jam igitur ex præfatis Decretis sic argumentum nostrum conficiamus. Vel omnes prorsus opiniones morales damnatæ per ejusmodi Pontificia Decreta, antequàm damnarentur, verè, & in se improbabiles erant in sensu Probabilistarum, ita ut ne una quidem ex illis potuerit aliquando probabilis censeri, nisi per deceptionem, & errorem; vel potius multæ ex ipsis, aut quæ saltem ipsarum, verè, ac propriè fuerunt probabiles, & tales verè, & rectè potuerunt à Probabilistis haberi, ideoque ad praxim tutò deduci, haud secùs quàm nunc possint quælibet aliæ, quæ verè, & præctice probabiles sunt in via ipsorum Probabilistarum? Primum non possunt

Re-

Recentiores asserere; secundum si dicatur, concluditur legitime, probabilitatem ipsorum, & regulam agendi, quam ex illa deducunt, rectam non esse, sed distortam, ac pravam. Igitur ex præfatis Decretis Pontificiis benigna Recentiorum sententia legitime damnata concluditur: igitur non cohæret cum doctrina Catholica. Cætera per se ipsa sunt evidentia. Minorem verò quoad utranque partem haud minus evidentem esse, demonstratu sit plusquam facile.

§. II.

Prima Minoris pars demonstratur.

6. **H**oc ideo fit, ne Recentiores Probabilistæ tergiversari aliquando possint: alias opus non esset, cum ipsi non istam viam, sed oppositam eligant. Sed, quia, quam eligunt, adeo est impervia, ac præceps, ut nemo nisi incognitam possit illam arripere, ne forte postquam illam fecerimus cognosci, pedem referre velint, & in hanc, quam nunc fugiunt, resurre, placet illam prius obstruere, ne quâ demum fugere valeant.

7. Ergo, quod Recentiores nulla ratione possint negare, plures opiniones damnatas, antequam damnarentur, juxta principia sua fuisse verè, ac propriè probabiles, quæque licitè ad praxim deduci possent, evidens esse patet ex iis, quæ ipsi communiter requirunt, ut aliqua moralis opinio sit verè, certò, ac practicè probabilis, adeoque recta, ac tuta regula agendi.

8. Ut verò abundè constet, quid Recentiores ad hoc requirant, sufficit iterum hîc transcribere assertionem Terilli, quam jam alibi dedimus, & quam ipse ex communi Recentiorum omnium consensu statuit per hæc ipsa verba: *Omnis opinio, quam tres, quatuorve viri doctrina, & pietate præstantes, post diligens exa-*

men absolute credunt esse veram, aut, etsi teneant oppositam, docent esse probabilem, est certò probabilis quoad nos, modò nemo doctrina, ac pietate celebris talis opinionis probabilitatem in dubium revocet; licet alii communiter eam ut falsam rejiciant. Subjungit immediatè: *Demonstratur assertio, quæ apud omnes est in confesso.*

Scio plures Probabilistas multò minus requirere ad certam probabilitatem, ut alias palàm fecimus. Sed accipio libenter ex Terillo communem assertionem demonstrabilem omnium recentium Probabilistarum.

9. Tum sic. At plures opiniones damnatæ per præfata Pontificum Decreta docebatur à pluribus, quam à tribus, quatuorve viris doctrinâ, & pietate præstantibus post diligens examen, ut supponendum est, & nemo revocabat in dubium ipsarum probabilitatem: immò quædam saltem ex ipsis adeo erant communes inter modernos Theologos, ut nemo penè auderet illas, etiam ut veras, non recipere, ne dum ut certò, ac practicè probabiles, talis erat opinio docēs annuè communionis præceptum impleri per sacrilegam communionem.

Patet igitur, Recentiores nulla ratione posse negare, aliquas opiniones modò damnatas, antequam damnarentur, fuisse verè probabiles juxta principia Probabilissimi sui, proindeque potuisse deduci ad praxim non minùs securè, & honestè, quam deducantur modò plures aliæ opiniones, immò, & omnes, quæ certò, & practicè probabiles sunt secundum ipsos Probabilistas, & juxta agendi regulam, quam statuunt.

10. Et quidem, nisi sponte Recentiores id faterentur, renerentur planè succumbere, atque vel inviri fateri, usum benignæ probabilitatis, atque adeo modernum Probabilissimum, proscribendum esse ab Ecclesia, & absolute ab omnibus reprobandum. Nam quis, nisi fatuus, dicere audeat, usum opinionis com-

Sup. li. præ-
ced. controv.
3. a. 1.

Terill. q.
6. de conf.
immediatè
post nu. 17.

munis, quam omnes ferè Theologi non modò verè, & practicè probabilem, sed etiam veram absolutè putabant, & solidis innixam rationibus, verè pro illo statu nec tutum, nec licitum fuisse: nunc verò verè tutum, & licitum omnibus esse usum cujuslibet opinionis benignæ, quam tres, aut quatuor graves Auctores, vel tanquam veram docent, vel solum docent esse probabilem, etiam si ipsi contrariam veram judicent, immò, licet communiter reprobetur ut falsa, dummodò probabilitas ipsius à nullo gravi Auctore revoce-
tur in dubium? Sanè, qui sic assereret, non refellendus esset, sed ridentus, aut etiam severè increpandus.

11. Quidni verò? An ne Theologi majorem nunc auctoritatem habent ad reddendas probabiles opiniones, quas docent? An non potest opinio hujusmodi damnari ab Ecclesia aliquando? Quis neget, cum de facto damnatas videat plures alias, & communiores, & absolutè multò probabiliores in communi sensu Doctorum? Quid ergo, si damnetur aliquando? Ideò ne modò probabilis non est in via Probabilistarum? Nugæ.

12. Accipe rem distinctiùs, quandoquidem materiam versamus, in qua vel lucem oporteat ostendere. Supponamus moralem opinionem valde communem, verbi gratia, quæ docet, licitum esse in mutuo aliquid ultrà sortem accipere ratione lucri cessantis solius, quam omnes ferè Recentiores tuentur contra Angelicum Præceptorem, Scotum, Abulensem, Durandum, & alios pænè omnes antiquos (aut absolutè omnes) ante Adrianum, & Cajetanum, hanc opinionem primos ex professo docentes multis tamen limitationibus coarctatam; à quibus absoluta videtur per Probabilistas modernos, supponamus, hanc opinionem tandem ab Ecclesia damnari. Inquiri modò, nunquid damnatio ipsius, quam contingere posse nemo prudens ne-

gabit, faciet, ut hæc opinio interim non sit verè probabilis in via Probabilistarum? Nullus opinor dixerit, qui Probabilissimum intelligat: alioqui precor quis licitè posset ad praxim aliquando deducere aliquam opinionem probabilem in sensu ipsorum Probabilistarum? Planè nemo, nisi qui fortè propheticè præsciret infallibiliter, opinionem probabilem, qua utitur, nunquam de facto fore damnandam.

13. At eadem est ratio de similibus opinionibus pro toto tempore antecedenti ad damnationem postea fecutam. Evidens ergo est, & nulli rationabili disputationi obnoxium, complures opiniones jam damnatas per memorata Pontificia Decreta, antequàm damnarentur, fuisse verè probabiles, quæque licitè ad praxim deducerentur juxta principia Probabilistarum. Id quod ipsi, qui post præfata Decreta scripserunt, merito tanquam certum, & supponunt, & docent; ideòque à nobis probandum non esset, nisi ob rationem jam insinuatam.

14. Unum tamen omninò Recentiorum videre posui, qui sine ulla limitatione asserit, ut rem omninò certam, & quæ negari à nemine possit, opiniones damnatas per prædicta Decreta Pontificia, practicè improbables esse, idque per necessariam consequentiam ex Decretis ipsis deduci. Quod si præfatus Auctor intelligat (ut intelligere eo in loco videtur) de improbabilitate, etiam antecedenti ad ipsa Pontificia Decreta, verissimum id esse absolute loquendo, constabit ex statim dicendis. Quomodò verò coherere possit cum Probabilismo moderno, a quo Recentior hic non recedit, intelligi planè non potest: immò evidenter ei repugnare, & ceteri Recentiores supponunt, & affatim à nobis ostensum est.

S. III.

Demonstratur secunda Minoris pars.

15. **Q**Uæ tandem illa? Lector, intende per salutem animæ tuæ. Videlicet opiniones morales, ut minimum scandalosas, & in praxi perniciosas, quas non ob aliam causam Summi gregis Christi Pastores, & ejus in terris Vicarii, ut oves sibi creditas ad spatiosa, lataque, per quam itur ad perditionem via pro Pastoralis sollicitudine in arctam semitam evocarent, prohibent severissimè universis Christi fidelibus docere, vel de illis disputativè publicè, aut privatim tractare, nisi forsan impugnando, sub pœna scilicet excommunicationis latæ sententiæ Sedi Apostolicæ reservatæ: insuper in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini judicii, districtè etiam præcipiunt, ne quis ipsarum aliquam ad praxim aliquando deducat:

Istas porro morales opiniones probare nunc debemus, absolute non fuisse verè, & propriè probabiles, neque tutam, ac rectam agendi regulam, atque adeò nec licitè ad praxim potuisse deduci, ut evidenter hinc concludamus (quod nemo negat ex hac suppositione), opiniones probabiles in sensu Probabilistarum absolute non esse verè probabiles, neque rectam, ac tutam agendi regulam: ex quo tandem deducitur, sententiam ipsam Probabilistarum, & regulam conscientiæ, quam inducit, cum præfatis Decretis Pontificiis, nullo modo posse consistere.

16. At placet adhuc clariùs, atque distinctiùs id ipsum statuere.

Igitur, si dicatur, nullas opiniones damnatas per memorata Pontificum Decreta, ante quàm damnerentur, fuisse verè probabiles absolute loquendo, neque rectam, ac tutam agendi regulam, adeoque nec honestè ad praxim potuisse deduci, quod

Recentiores omnes esse falsissimum, unice supponunt, ac probant, & verè quidem, ac consequenter ad principia Theologiæ suæ: Hoc, inquam, si dicatur, & ostendatur, omnes hæc consequentiæ sunt infallibiles, & evidenter rectæ ex confessione ipsorum Recentiorum: ergo non omnes opiniones modo probabiles in sensu Probabilistarum, absolute, & simpliciter sunt verè probabiles: ergo non omnes sunt sufficiens, rectæ agendi regula: ergo non possunt omnes licitè (loquimur de benignis, seu minùs tutis) deduci ad praxim: ergo ex illis non potest universim conscientia recta, ac iusta formari per artificium ullarum reflexionum: ergo benigna Recentiorum sententia post præfata Decreta Pontificia nō potest amplius subsistere: sed rejicienda omnino est tanquam animabus in praxi perniciosa, quod ut evidenter concludatur, illud tantum à nobis ostendendum est, nimirum nullas opiniones damnatas, priusquàm damnerentur, fuisse verè probabiles probabilitate conscientiæ, & quæ sufficeret ad honestè operandum. Id unum si præstemus, causam vicimus. Rem verò nimis arduam, atque perplexam fortè existimatis.

17. Ecce parvo labore evidenter id demonstramus. Immo Summi Pontifices ab omni nos labore liberos volunt. An non satis demonstrat apud Catholicos, moralem opinionem non esse verè, ac propriè probabilem probabilitate conscientiæ, neque licitè ad praxim posse deduci, qui ostendit prorsus infallibiliter, illam esse opinionem scandalosam, & animabus in praxi perniciosam? Quis neget? Quis non annuat? At Pontifices ipsi, quorum vox omni viro Catholico oraculum infallibile est, publicè toti Ecclesiæ testantur, opiniones, quas damnant, scandalosas esse, atque perniciosas in praxi. Evidens ergo est illas non esse verè probabiles. Quid ultra? Planè nihil, si cum sola ratione ratio nostra confligat.

AR-

ARTICULUS II.

*Urgetur argumentum propositum,
nulla Probabilistis evadendi
via relicta.*

§. I.

Præcluditur evasio vulgaris.

18. **D**icis, Probabilista, evidens quidē esse quod asserimus, consequenter ad damnationem, per quam nobis innouit, quod antecederet latebat, videlicet præfatas opiniones scandalosas, & perniciosas esse, quod minimē cohæret cum vera, & practica probabilitate earundem. Quandiū autem id latuit, verē nonnullæ ipsarum practicē probabiles erant, quia docebantur à gravibus Auctoribus, & aliunde non levis rationibus communiter credebantur innixæ, quod sufficit ad veram, & practicam probabilitatem.

19. At falleris egregiè, quia solutio tua non modò argumentum nostrum non solvit, sed neque tangit vim, & difficultatem ipsius. Equidem illa falsa, & communis existimatio neutiquam probat, præfatas opiniones verē, ac re ipsa probabiles fuisse; sed falsò, & per errorem reputari probabiles. Id verò nos nequaquam diffitemur: immò id ipsum contendimus, & probamus, nimirum aliquas opiniones damnatas falsò ante damnationem reputatas esse probabiles, cum probabiles verē non essent. Unde rectè concludimus, opiniones modò probabiles in via Probabilistarum, verē, ac re ipsa probabiles non esse, sed falsò, & per errorem dici probabiles; nam, ipsis Recentioribus fatentibus, eadem est ratio de utrisque, nempe de istis modò, atque de illis ante condemnationem. At illæ tunc probabiles verē non erant, ut ipsa tua solutio supponit, sed falsò & per errorem dicebantur probabiles: ergo tantum-

dem censei debet de his, quas Recentiores modò dicunt esse probabiles: ergo probabiles verē non sunt, sed falsò dicuntur probabiles.

20. Confirmatur, & declaratur. Decreta Summorum Pontificum, præfatas opiniones damnantium, non constituerunt eas scandalosas, ac perniciosas, sed illas potius tales ante invenerunt, & ideo ab omnium fidelium praxi severissimè proscripserunt. Quis hoc negare audeat, cum id ipsi Pontifices suis, & factis, & verbis toti orbi Christiano clarissimè significent, & attestentur? Et quidem alioqui Pastoralis eorum sollicitudo, & Decreta, quæ ex illa condidere, non salutaria ovibus sibi à Domino creditis, sed valdè potius forent inutilia, immò magnopere quoque noxia. Nam quid inutilius? Quid nocentius, quàm Decretum Pontificis, quod doctrinas ex se, & antecederet, animabus salubres, & innoxias, redderet per se ipsum perniciosas, atque pestíferas? Nemo ergo negare, vel in dubium vocare, audebit, prædictas opiniones damnatas, antequam damnarentur, esse verē, & re ipsa scandalosas, ac perniciosas, licet aliquæ ipsarum, à viris etiam doctis, communiter (falsò tamen) salubres, & innoxie reputarentur.

21. At opiniones omnes, quæ re ipsa, & in se scandalosæ sunt, ac perniciosæ, non sunt salubres, & innoxie animabus, nec tales, nisi falsò, existimari possunt, ut vel ex ipsis terminis patet. Ergo opiniones illæ, de quibus loquimur, estò ante damnationem reputarentur practicē probabiles, verē, ac re ipsa probabiles non erant, sed per errorem tantum, & deceptionem dicebantur verē probabiles. Utique non cohæret, aliquam opinionem verē, ac re ipsa scandalosam esse, & animabus in praxi perniciosam, & simul esse verē, ac practicē probabilem; nisi forte fateri Recentiores non renuant, praxim benignæ suæ probabilitatis, quam

quam ipsi verè tutam, & innoxiam appellant, re tamen ipsa scandalosam esse, & animabus verè perniciosam, neque aliud se intelligere per veram probabilitatem; quod profectò si dicerent, ab omni semel cura, & labore, nos utilissimè liberarent.

§. II.

Alia item evasio non minùs absurda præcluditur.

22. **V**erùm, non deerit fortè, qui dicat, haud ita certum esse, ac supponimus, opiniones damnatas, de quibus hætenùs, antequàm damnarentur, fuisse reverà practicè improbables, id enim, neque expressè Pontifices docuerunt, neque ex verbis ipsorù rectè colligi potest.

23. Nam Summi Pontifices prædictas opiniones, & unamquamque earum, tanquam scandalosas, & perniciosas, absolutè damnant, ac prohibent, nec ullam aliam notam ipsis incurrunt. At contingere potest, aliquam opinionem scandalosam esse, ac perniciosam, quin ex hoc possit rectè concludi, ipsam esse improbabilem, quin, neque falsam, ut notat, & ostendit Cardinalis de Lugo; nam, sicut actio bona potest quandoque scandalum dare ob contingentes aliquas circumstantias, ideòque prohiberi justè, ac prudenter; ita etiam opinio re ipsa vera poterit aliquando similiter, scandalum, ac damnum afferre, propter quod ejus praxis merito prohibeatur ex prudenti, ac sollicita Summi Pontificis providentia, ut longius arceantur animarum pericula, & removeantur occasiones peccandi. Igitur ex Decretis Pontificiis rectè colligi nequit, omnes, & singulas opiniones damnatas esse falsas re ipsa, adeòque neque practicè improbables, saltem pro toto tempore antecedenti ad illa Pontificia Decreta.

24. Absit, ut disputare modò velimus, an possit absolutè contingere,

re, ut opinio Theologica re ipsa vera, tanquam scandalosa, ac perniciosa, meritò prohibeatur fidelibus à Summis Ecclesiæ Pastoribus; quod satis nobis apparet incredibile, & factum aliquando in Ecclesia (sub his terminis) puto à nemine ostendetur. Enim verò, quidquid de hoc sit, morales opiniones, de quibus hic differimus, vel aliquas ex illis, aut veras esse, aut fuisse verè, ac practicè probabiles antecederet ad sui damnationem, nemo non imprudenter affirmaverit, ut meritò supponit, ac probat Recentior eruditus supra laudatus.

Hurta. supra adductus n. 14.

25. Ratio est: nam opinio, quæ affirmat, aliquid esse honestum, si vera sit re ipsa, & practicè probabilis, hoc ipso est recta regula moris, sufficiensque ad honestè operandum. Unde igitur poterit praxis ipsius scandalum, aut perniciem afferre, ut generaliter omnibus prohibeatur; cum neque laxet, neque pervertat, sed fideliter potiùs exponat, & proponat divinam legem, cujus vera cognitio ex se nemini potest scandalosa, aut perniciosa esse, sed cunctis potiùs commoda, ac salutaris?

26. Præterea quis audebit effutire, Summum Christi Vicarium adeò se verè prohibere fidelibus in perpetuum, ac generaliter, doctrinas veras, tutas, ac sanas, non tantum ad praxim deducere, verum etiam tenere, vel docere, immò, & de illis publicè, aut privatim tractare, nisi forsitan ad eas impugnandas? Præclarum certè Christus veritatis Magistrum præposuisset Ecclesiæ suæ.

27. Denique quid hic plura? Fateantur Recentiores, si libet, practicam suam probabilitatem coherere cum eo, quòd opiniones illæ, quæ in via ipsorum practicè dicuntur probabiles, scandalosæ reverà sint, & animabus in praxi perniciosæ (idest, pestiferæ, & exitiales; nihil enim minùs significat doctrina perniciosa animabus), & quæ propterea meritò debeant ab Ecclesia Ca-

O o tho-

Lugo disp. 20 de huj. nu. 134.

tholica proscribi, ac severissimè prohiberi, ut neque liceat illas aliquando, vel in privatam disputationem adducere, nisi damnandas, ac detestandas: Id, inquam, si voluerint Probabilistæ nobis largiri, nihil ultra cum ipsis disceptabimus de voce practicæ probabilitatis, neque renuemus ipsis concedere, opiniones, quas ipsi, juxtà principia, sua practicè probabiles dicunt, probabiles re verà esse hoc genere probabilitatis. Porro quid nos contendimus, & ostendimus, nisi benignam Recentiorum sententiam obtrudere in Ecclesiam, morales opiniones, ut practicè probabiles, quæ scandalosæ re ipsa sint, & animabus in praxi perniciosæ? Id nos cum evidenter ostenderimus, optent Recentiores, quod placeat.

28. Patet igitur, omnes opiniones damnatas, antequàm damnarentur, fuisse re verà practicè improbabiles, neque negari hoc posse citrà insignem injuriam, ac contemptum, auctoritatis Apostolicæ Sedis. At si nullæ ex damnatis opinionibus erant re verà practicè probabiles, licèt falsò probabiles crederentur, nec opiniones illæ, quæ, modò dicuntur probabiles in via Probabilistarum, probabiles re verà sunt, sed falsò reputantur probabiles, ut demonstratum est; ergo opiniones modò probabiles in via Probabilistarum, probabiles verè non sunt, sed falsò dicuntur probabiles: ergo (quod tandem legitime consequitur) benigna Recentiorum sententia apertè pugnat cum Decretis Pontificum, adeoque ex eisdem Decretis evidenter convincitur reprobata.

ARTICULUS III.

Refellitur vulgaris argumenti nostri retorso.

§. I.

Retorso argumenti.

29. **S**ed heu nos miseros, qui foam fecerimus, in quam,

nobis sit incidendum! Sanè argumentum nostrum, si quidquam valeat, regulam etiam moralis honestatis, quam nos designamus, exsufflat. Quid enim? Non ne aliquæ opiniones damnatæ non probabiles tantum, sed etiam multò probabiliiores, quàm contrariæ, vel erant, vel communiter credebantur? Profectò sic nos ipsi suprà posuimus. En igitur argumentum convincens contra sententiam nostram sub eadem forma institutum.

30. Vel opiniones illæ probabiliiores, antequàm damnarentur, erant in via nostra verè probabiles, tutaque, ac recta operandi regula, vel non erant? Non primum, cum evidenter constet ex prædictis Decretis Pontificiis, ipsas fuisse re verà scandalosas, ac perniciosas, quod verè non coheret cum vera ipsarum probabilitate. Si secundum optemus: ergo nec opiniones modò probabiles juxtà principia nostra (idest, probabiliiores operanti, quasque prudenter possit absolute, ac directè, existimare veras) verè, & re ipsa probabiles sunt, sed falsò dicuntur probabiles: nam eadem est ratio de utrisque, nempe de illis ante, & de istis post damnationem, & omnia, quæ superius inducebamus, similiter hic urgent, si quid sunt. At opiniones illæ damnatæ, etiam antequàm damnarentur probabiles verè non erant, sed falsò à nobis dicebantur probabiles: ergo nec opiniones omnes, quæ modò à nobis probabiles dicuntur, probabiles re verà sunt, sed falsò, & per errorem reputantur probabiles: ergo (quod tandem legitime consequitur) sententia quoque nostra, quæ ponit illas verè probabiles, ex eisdem Decretis Pontificiis evidenter convincitur reprobata. En ergo, inquit, argumentum tuum evidenter sophisticum, & fallax, nisi fateri velis, sententiam quoque tuam evidenter esse damnatam.

31. Sic argumentum nostrum planè convincens retorquere contra nos

nos solent juniores quidam, Probabilissimi sui minùs intelligētes, quàm amantes.

Nam, si regula moraliter agendi, quam nos adstruimus, ac propugnamus, foret illa, quam nobis Recentiores affingunt, ultrò hic, & ingenuè fateremur, altè nos hucusque obdormiisse, atque ad nostri Pastoris vocem statim expergisceremur, & sententiam, quam hactenus tenueramus, reprobaremus, & excraremur; absit nanque, ut contendere velimus, aliquidve, præsertim in re tanta, præter veritatem amemus. Sed enim verò Recentiores isti insigniter hallucinantur, & propriis assueti principiis, ex illis sensum nostrum cum suo sensu penè confundunt, ac de sententia nostra, quæ toto cælo distat ab ipsorum sententia (scilicet ut verum à falso), adeò sinistrè censent, ut eodem hoc argumento utramque pariter urgeri, aut non urgeri, indubitanter sibi persuadeant.

32. Nos igitur non ponimus, ut regulam agendi, opinionem probabiliorē, etiam quæ talis habeatur à multis, & quæ ab ipso operante directè, & absolutè vera putetur. Immo verò censemus fieri posse, ut operans sequatur opinionem multorum gravium Doctorum, quam ipse quoque veram existimet, & nihilominus rectè non agat, sed potiùs, non materialiter tantum, verum & formaliter peccet, si videlicet in tali judicio culpabiliter erret. Id, quod longè certissimum arbitramur, & à nemine verè Theologo vocari in dubium posse suprà evicimus, alibi etiam fusiùs ostendendum; non quidem sub his terminis, sed sub aliis omninò æquivalentibus, sub quibus cum neotericis Probabilistis quæstionem exactissimè disputabimus totius nostri Operis momentosissimam; ex cujus solida resolutione dependet suprema velut excisio totius Probabilismi.

Interim accipe, tyro Probabi-

lista, summam doctrinæ, & sententiæ nostræ, ut à similibus retorsionibus, vel abstineas deinceps, vel, si libuerit, sine excusatione oleum & operam perdas.

§. II.

Retorsionis equivocatio, & summa nostra doctrina consensio cum doctrina Ecclesiæ Catholicæ.

33. **E**Rgo nos cum Psalmista *viam veritatis elegimus.* Psal. 118.

Neque enim aliam ullam rectam agendi regulam agnoscimus, quàm veritatem ipsam, sive judicium re ipsa verum, idque non temerè, seu fortuitò, sed maturè, consideratè, adeòque prudenter conceptum. Porro judicium omne verè probabile, & non tantum quoad homines, & apparenter, debet esse rationis opus, atque adeò re ipsa verum; nam, ut rectè Augustinus, *Ratio non dicenda est, aut existimanda, nisi vera.* Nec tamen idèò exigimus ad agendum honestè, judicium prorsus, & absolutè certum; sed sufficere dicimus opinionem verè probabilem, idest, quæ concipiatur post sufficientem rei discussionem ex motivis, vel unicè verosimilibus, vel saltem verosimilioribus, & notabiliter præponderantibus oppositæ partis motivis, ita ut ab operante absolutè vera putetur, non ex affectu aliquo inordinato, sed ex sincero potiùs amore, honestatis, & veritatis.

34. Ejusmodi judicium opinativum, si verum sit re ipsa, est apud nos judicium verè probabile; & sufficiens, ac recta conscientie regula. Quod si verò contingat esse re ipsa falsum, erit quidem probabile apparenter, & in existimatione duntaxat; etenim, quod est falsum re ipsa, à nemine potest probari, nisi per deceptionem, & errorem: quod verò non nisi per errorem probari ab ullo potest, probabile re verà non est, sed

O o 2 fal-

Sup. li. I.
controv. 2.
& 3.

falsò reputatur probabile, adeòque nec est recta conscientiae regula, nisi apparenter solùm, & quæ falsò credatur, atque recipiatur ut recta: idque, vel culpabiliter, vel inculpabiliter, prout ipsa operantis deceptio, vel culpabilis fuerit, vel inculpabilis.

35. Denique, tam non credimus fieri posse, aliquam opinionem re ipsa falsam, quantumcunque probabilis, aut communis habeatur, esse rectam agendi regulam, ac fieri absolūtè non potest, ut falsitas sit veritas aliquando. Sanè regula recta (secundaria videlicet, & creata) unicè talis est per veram, ac realem conformitatem cum prima regula honestatis moralis: quis verò precor, vel concipere possit, errorem de honestate, ac rectitudine operationis, conformari re verà, cum summa rectitudine, ac veritate? Hæc est nostra summa doctrinæ:

36. Nunc vide, quàm non tangat sententiam nostram argumentum sanè convinces cõtra benignum Probabilismum expensum. Nempè nos, omnes opiniones damnatas, quantumcunque probabiles putarentur tempore antecedenti ad damnationem, indubitanter credimus, ac profitemur, scandalosas fuisse re ipsa, verèque perniciosas in praxi, atque adeò probabiles, & tutas, non nisi apparenter, ac falsò; re verà tamen penitus improbabiles, quæque ex magno Dei beneficio, & Sedis Apostolicæ summè laudabili providentiâ ab Ecclesia Catholica projectæ sint, tanquam zizania sanæ doctrinæ, quæ in tritici speciem efficta Christianis moribus corruptionem, & animabus perniciem afferebant per fallacem securitatem. Tantundem verò nunc, & tenemus, & dicimus, de cunctis opinionibus moralibus, quæ falsò affirmant, aliquid esse honestum, cum inhonestum coram Deo sit, quamvis valdè probabiles existimentur. Immo, quò magis communes sunt, frequentiusque deducuntur ad praxim, eò peiores

esse re vera incautisque animabus perniciosiores, & dolemus, & affirmamus.

37. Hinc verò quid contra sententiam nostram, & regulam agendi, quam consignamus? Sanè Decreta Summorum Pontificum præfatas opiniones damnantia, non tantùm illam neque leviter tangunt, sed magnopere potiùs stabiliunt, ac roborant. Utique ex illis palàm habemus, non umbratiles quasdam, & apparentes probabilitates; sed opiniones tantùm re ipsa veras, esse doctrinas tutas, ac sanas, adeòque rectam agendi regulam, quæ non merè apparentem, sed veram generet morum honestatem, non (ut illam) cum veris vitiis infelicitè coherentem. Theologiam istam veram, & sanam docent nos Summi Christi Vicarii, quam nos simpliciter, ac libenter suscipimus, & gratias Deo habemus perquâ humillimas, quòd ab illa nihil discedimus in morum doctrina tradenda.

38. Hæc si benigni Theologi factis attenderent, haud ita confidenter opinor ad ignorantiae tenebras confugerent, nec humanis erroribus adeò deferrent, ut homines per illos non modò passim à peccato excusari, sed verà insuper honestatem morum, & æternam ipsam salutem obtinere posse docerēt. Enimverò Theologia ista non à Magistro nostro, verà sapientiâ, & luce; sed ab alio principio esse videtur. Quis enim credat eos, *Qui sic in tenebris, quasi in luce ambulant, tenere viam Christi dicentis de seipso, Qui sequitur me non ambulat in tenebris*, nisi, qui tenebras credat esse lucem, idest, errorem esse veritatem?

Iob. 24.

Ioan. 8.

§. III.

Vis argumenti nostri ineluctabilis contra modernum Probabilismum concluditur.

39. **J** Am igitur in via recentium Probabilistarum probabilitas pra-

practica verè talis opinionum moralium, quæ recta sit, & tuta regula agendi, non petit, ut opinio verè probabilis, vera re ipsa sit; sed optimè cohæret cum eo, quòd sit falsa re ipsa; immò etiam cum eo, quòd actu ab operante falsa, vel judicetur, vel saltem possit actu prudenter judicari. Id, quod negari à nemine potest, nisi qui, vel terminos ipsos, & vulgaria principia Probabilismi, aut ignoret omninò, aut certè non attendat, ac penetret.

40. Utique definitio opinionis probabilis, quæ traditur à Probabilistis, nò fit per veritatem ipsius opinionis, sed per speciem tantum, & apparentiam ipsius veritatis, & quidem, quæ cohæreat cum erroris æquali, vel majori apparentia. Hinc consequenter docent, utramque partem contradictionis esse simul verè probabilem; cum tamen evidens ex Logica sit, alterutram ipsarum esse re ipsa falsam. Præterea quisquis sequitur opinionem gravium Doctorem ab aliis non rejectam, ut improbabilem, licet ipsi operanti æquè, vel minùs probabilis sit, adeoque, si vera sit, si vera falsa, quin licet magis falsa sibi videatur, semper juxta Probabilistas prudenter, & honestè operatur, & operatio ipsius approbatur à Deo per voluntatem, aut legem subsequentem. Non ergo licet in quæstionem adducere, an vera, & practica probabilitas in via Probabilistarum, prorsus de se præscindat à veritate illius opinionis, quæ verè est juxta ipsos, & practicè probabilis.

41. Hinc patet, illas opiniones damnatas, de quibus hætenùs sermonem habuimus, in principiis moderni Probabilismi dicendas esse verè, ac practicè probabiles antecedenter ad damnationem, quamvis nobis jam constet, esse re ipsa falsas: aut certè definitio opinionis probabilis, quam Recentiores omnes propugnant, inepta erit, ac delusoria, quæque nullam moralem opinionem facere possit verè probabilem; nam,

quòd opinionibus illis pro eo statu omninò conveniret, certum est, neque ipsi dissentirent. Aut ergo nullæ sunt absolūtè in via Probabilistarum opiniones probabiles, non fictæ, & apparenti, sed vera, & practica probabilitate, aut opiniones illas, antequàm damnarètur, fuisse in eadem via, non apparenter solum, sed verè, certò, ac practicè probabiles, nulla ratione potest in dubium revocari. Denique, si non hoc verum censeant, profectò redierunt aliquando, & abjurarunt Probabilissimum suum. Projiciant ergo arma, & dextras illis damus.

42. His verò positis, argumentum nostrum (quod nostram, & veram sententiam non modò non oppugnat, ut vidimus, sed mirificè potiùs firmat, & stabilizat) sententiam Recentiorum planè profligat, & ab ipsa Sede Apostolica reprobata, quodammodo esse demonstrat.

Nam, vel omnes opiniones damnatæ, an equàm damnarentur, erant re verà practicè improbabiles in via Probabilistarum; vel aliquæ saltem ex ipsis erant probabiles verè, ac practicè? Primum Recentiores nec dicunt, nec dicere consequenter possunt. Secundum verò evidenter convincit, opiniones verè probabiles in sensu Probabilistarum, & quæ secundum principia ipsorum sunt tuta, ac recta operandi regula, non semper absolūtè, & simpliciter probabiles esse, nec posse licitè deduci ad praxim, sed potiùs sæpè esse re verà scandalosas, & in praxi perniciosas, quæque, tanquàm pestifera doctrinæ, & exitiales Christianis moribus, ab universa Ecclesia Catholica protrudi absolūtè mereantur, ut non paucæ de facto protrusæ sunt, & alias protrudendas speramus.

CON-